

NACIONALINĖ SVEIKATOS TARYBA

POSĖDŽIO „EKSTREMALIŲ SITUACIJŲ VALDYMAS IR SVEIKATOS SISTEMOS ATSPARUMAS“

SPRENDIMAS

2024 m. gegužės 8 d. Nr. N-2

Vilnius

Nacionalinė sveikatos taryba (toliau – Taryba) posėdžio, vykusio 2024 m. balandžio 24 d., metu aptarė naujas problemas ir ekstremalių situacijų valdymo ypatumus Europoje, istoriko įžvalgas ir ateities projekcijas dėl sveikatos sistemos funkcionavimo išbandymų metais, sveikatos sistemos parengtį ir atsparumą krizių metu.

Posėdžio metu buvo pabrėžta, jog klimato kaita, oro tarša, gamtinės katastrofos, kariniai konfliktai, pasaulinė COVID-19, gripo pandemijos, antimikrobinis atsparumas, Ebolos, kitų didelės grėsmės patogenų protrūkiai, infodemijos, dvejojimas dėl skiepų ir pasitikėjimo jais mažėjimas, Dengė karštligė, maliarija ir antibiotikams atspari tuberkuliozė, ŽIV, priklausomybė nuo narkotikų didėjimas, neinfekcinių ligų skaičiaus augimas, silpna pirminės sveikatos priežiūros sistema, sveikatos sistemų nestabilumas ir pažeidžiamumas yra didžiausios grėsmės pasaulio sveikatai 2024 m. Norint minimizuoti sveikatos grėsmes ir sušvelninti rizikas ypatingai didelis dėmesys turi būti skiriamas sveikatos sistemos atsparumo grėsmėms didinimui, siekiant pasirengti ateities iššūkiams. Sveikatos sistema tiek turima infrastruktūra, tiek specialistų kompetencijomis turi būti pasirengusi greitai ir efektyviai reaguoti į kylančias grėsmes, krizes, pandemijas, kitas galimas nelaimes, taip pat būtinas visų Europos Sąjungos (toliau – ES) šalių atsakas. Kiekviena valstybė privalo būti pajėgi laiku ir efektyviai reaguoti tiek į vietinius, tiek į pasaulinius iššūkius. Kaip nurodoma Europos parlamento ir Tarybos 2022 m. lapkričio 23 d. patvirtintame reglamente (ES) 2022/2371 „Dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai“ ir vadovaujantis koncepcija „Viena sveikata“ ir sveikatos aspektų integravimo į visų sričių politiką koncepcija, žmonių sveikatos apsauga yra kompleksinis klausimas, aktualus daugeliui ES politikos ir veiklos sričių. Sveikatos priežiūros sistemų atsparumo, reagavimo pajėgumų ir pasirengimo stiprinimas yra rimtas iššūkis visoms ES šalims. Europos Komisijos (toliau – EK) sprendimu, siekiant

padidinti parengties didelėms tarpvalstybinio pobūdžio grėsmėms sveikatai ir atsako į jas veiksmingumą, 2021 m. rugsėjo 16 d. įsteigta Pasirengimo ekstremaliosioms sveikatai situacijoms ir reagavimo į jas institucija (angl. HERA). Europos Komisija turi parengti, o Komisijos sprendimu įsteigtas Sveikatos saugumo komitetas turi patvirtinti sveikatos krizėms ir pandemijoms skirtą ES veiksmų planą. Kartu turėtų būti atnaujinti valstybių narių prevencijos, parengties ir atsako veiksmų planai, siekiant užtikrinti, kad jie būtų suderinami regioninio lygmens struktūrose. Regioninės valdžios institucijos turėtų turėti galimybę dalyvauti rengiant tokius nacionalinius planus.

Taryba posėdžio metu, išklausiusi pranešimus bei įvertinusi diskusijas, dalyvaujant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, savivaldybių tarybų ir administracijų, asmens sveikatos priežiūros įstaigų, visuomenės sveikatos biurų atstovams, savivaldybių gydytojams, akademinės bendruomenės, nevyriausybinių organizacijų atstovams, atkreipia dėmesį, kad:

- numatytos sveikatos sistemos strateginės priemonės skirtos gerinti grėsmių bei rizikos sveikatai veiksnių valdymą, parengtas Regioninis paslaugų teikimo organizavimo modelis, numatyti mobilizacinių užduočių vykdytojai bei veiksmai skirti didinti personalo parengtį;
- Sveikatos apsaugos ministro 2022 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. V-1822 patvirtintas Sveikatos priežiūros įstaigų bendradarbiavimo ir infrastruktūros pritaikymo ekstremaliosioms situacijoms modernizavimo 2022–2029 metų veiksmų planas, kuriame numatyti detalūs veiksmai ir priemonės, užtikrinantys asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūros atsparumą ir personalo parengtį labai didelės ir didelės rizikos pavojams, asmens ir visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų efektyvų bendradarbiavimą, kokybiškų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą ekstremaliųjų situacijų ir krizių atvejais.

Taryba, siekiant padidinti parengties grėsmėms sveikatai ir krizėms efektyvumą bei atsako į jas veiksmingumą, n u s p r e n d ž i a siūlyti:

1. Sveikatos apsaugos ministerijai:

1.1. toliau organizuoti tikslinius mokymus asmens sveikatos priežiūros ir visuomenės sveikatos sektorių darbuotojams, kad būtų pagerintos žinios ir būtini įgūdžiai ekstremaliųjų situacijų ir krizių atvejais. Skatinti dalijimąsi gerąja patirtimi;

1.2. siekiant įvertinti sveikatos sistemos parengtį ir atsparumą krizių metu, sudaryti sąlygas praktinių (imitavimo) pratybų rengimui ir įgyvendinamų bei jau įgyvendintų veiksmų vertinimui;

1.3. didinti nevyriausybinių organizacijų vaidmenį ir siekti platesnio jų įtraukimo ir dalyvavimo, savanorystės skatinimo, kad jų resursus būtų galima efektyviai panaudoti krizių ar ekstremaliųjų situacijų suvaldymui, padarinių šalinimui;

1.4. didinti visuomenės sveikatos raštingumą, padedant geriau suprasti su įvairiomis grėsmėmis susijusias atsako priemones ir tų grėsmių rizikos vertinimą.

2. *Vilniaus universiteto Medicinos fakultetui, Lietuvos sveikatos mokslų universitetui, Klaipėdos universitetui, kolegijoms, rengiančioms sveikatos priežiūros specialistus, bendradarbiaujant su Krašto apsaugos ministerija:*

2.1. parengti karo medicinos mokymo programą, ją integruojant į medicinos studijų programas, podiplomines studijas.

Pirmininkas

Algirdas Utkus